



วิสุทธิมคฺคสุส นาม
ปกรณวิเสสสุส
ปฐโม ภาค

(ปณฺจโม เสสกลินนิตฺตเทโส)

ข้อสอบข้อเขียน
วิชากลับ ป.ธ. ๙
วัดพระธรรมกาย

คู่มือการใช้ ข้อสอบซ่อมเขียน

๑ เตรียมสมุด ปากกา เลือกฉบับที่ชอบ ๑ ฉบับ

๒ ก่อนเขียนให้อ่านข้อสอบให้จบ ๑ รอบก่อน แล้ววง O หัวตะปู้ไว้ด้วย

เนื่องจากว่า ถ้าเราเขียนทันที เราจะเขียนได้ดีในช่วงต้น ช่วงท้ายจะล้า การที่เราอ่านให้ทั่วก่อน ทำให้เราเห็นภาพรวม กำหนดทำที่ได้ก่อน ที่ยังไม่ได้ ไม่แน่ใจ ก็รอดัดสินใจต่อได้

๓ ในการซ่อมเขียน ควรเขียนอยู่ในเวลา ๑ ช.ม.- ๑.๕ ชั่วโมงครึ่ง ก่อน เขียนไม่จบไม่เป็นไร

เนื่องจากว่า การซ่อมเขียนเน้นคุณภาพ ให้เขียนให้ดีที่สุด ได้น้อยในครั้งแรก (อาจจะ ๓ บรรทัด) เป็นเรื่องธรรมดา พอครั้งที่ ๒ ครั้งที่ ๓ จะเขียนได้มากขึ้นเอง จนครั้งหลังๆ ๑ ช.ม. ก็สามารถเขียนได้ จนจบข้อสอบเอง

๔ เขียนเสร็จ (๑ ช.ม.) ให้ตรวจทันที และถือโอกาสดูเลยไปตรงที่ยังไม่ได้เขียนด้วย

๕ ในการเขียน ครั้งแรก ไม่ต้องทวน แต่ครั้งถัดไป ตรวจเสร็จให้ทวนฉบับเก่าทุกครั้ง

แล้วใส่เครื่องหมายรอบไว้ (IIII) จนฉบับนั้นครบ ๑๐ รอบแล้วค่อยหยุด

(ไม่ควรหักโหมทำทีเดียว แต่ทำทุกครั้งหลังตรวจ ในวันที่ว่างเขียน ก็เป็นใช้ได้)

เนื่องจากการทวนเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ใน ๔ ขั้นตอนของการทำปัญหาบาลี
อันได้แก่ อ่าน เขียน ตรวจ และทวน

การอ่าน ให้อ่านตามถนัด วางตารางอ่าน จะกำหนดหน้า กำหนดวัน กำหนดรอบ ตามถนัด

การเขียน เขียนเท่าที่เขียนได้ ไม่เน้นว่าต้องอ่านมาก่อน เป็นการหัดแต่งไทยไปในตัว

ไม่ต้องเน้นว่าต้องเขียนจบ แต่จะไปชดเชยด้วยการตรวจ และทบทวน

การตรวจ ทำให้เราเห็นข้อด้อย และเห็นความใกล้เคียงในการตีความศัพท์ของเรา ค่อยๆดู ก็จะเห็นทุกอย่าง เป็นการทบทวนหลักทั้งหมดเป็นอัตโนมัติ

การทวน เนื่องจากการเขียนและตรวจมาทุกฉบับ ล้วนใช้เวลาเยอะ และยังไม่ทันได้ใช้ ก็ลืมเสียแล้ว ตราบเท่าที่เรายังทำภารกิจคือการสอบยังไม่เสร็จ เป็นความจำเป็นที่เราต้องทบทวน แต่จะทวนทั้งหมดมันย้อมไม่ทัน เราจึงเลือกทวนฉบับที่เขียนก่อน ถ้าตรงในห้องสอบ ก็เป็นอุปการะมาก แม้ไม่ตรงก็ยังมีคามมั่นใจ เพราะจะไม่รู้สึกคลั่งคลุ้งที่ไม่มี หรือมีน้อย จนขาดความมั่นใจ

ประโยค ป.ธ. ๙

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่

๒๕๖

๑ ฝ่ายพระโยคาวจรผู้ใคร่จะเจริญเตโชกสิณ พึงถือเอานิมิตในไฟ ฯ ในเตโชกสิณนั้น สำหรับพระโยคาวจรผู้มีบุญมีอธิการได้สร้างไว้ เมื่อถือเอานิมิตในไฟที่มีได้แต่ง แลดูเปลวไฟที่ตะเกียง ที่เตาที่ ๆ กระทบบาตรหรือที่ไฟไหม้ป่าที่ใดที่หนึ่งก็ตาม นิมิตก็เกิดขึ้นได้ ดังพระจิตตคฤตเถระ ฉะนั้น ฯ เล่ากันว่าเมื่อท่านผู้นั้นเข้าไปสู่โรงอุโบสถในวันธรรมสวนะ แลดูเปลวตะเกียงเท่านั้น นิมิตก็เกิดขึ้น ฯ ส่วนพระโยคาวจรนอกนี้ ต้องแต่งขึ้น ฯ นี่เป็นวิธีทำ ในการแตงนั้น ฯ พึงผ่าฟืนไม้แก่นที่แห้งสนิท ผิงไว้แล้ว ทำเป็นท่อนๆ ไปสู่โคนไม้หรือมณฑปที่เหมาะสม กองเข้าโดยอาการดุจระบมบาตร ก่อไฟขึ้นแล้วทำให้เป็นช่อง ประมาณคืบ ๔ นิ้ว เข้าที่เสื่อลำแพนหรือแผ่นหนังหรือผืนผ้าก็ได้ ฯ ตั้งเสื่อลำแพนหรือแผ่นหนังหรือผืนผ้าขึ้นไว้ข้างหน้า นั่งโดยนัยที่กล่าวแล้วนั้นแล อย่าใส่ใจถึงหญ้าและไม้ข้างใต้ หรือควันและเปลวข้างบน ถือเอานิมิตที่เปลวที่ตรงกลาง ฯ ไม่ต้องพิจารณาสิ โดยว่ามันเป็นสีเขียว หรือว่าสีเหลืองเป็นต้น ฯ ไม่ต้องใส่ใจลักษณะ โดยว่ามันร้อน ฯ พึงทำให้มันเป็นสิ่งเสมอกันกับที่อาศัย ตั้งจิตไว้ในบัญญัติธรรม ตามที่เป็นคำใช้กันมาก ภาวนา เตโช เตโช โดยที่เป็นนามเด่นในบรรดานามของไฟทั้งหลาย เช่น ปาวโก กณหวตตนิ ชาตเวโท หุตาสโน ฯ เมื่อเธอภาวนาไปอย่างนั้น นิมิตทั้ง ๒ ย่อมจะเกิดขึ้นตามนัยที่กล่าวแล้วนั้นโดยลำดับ ฯ อุดคชนิมิตในเตโชกสิณนั้น ปรากฏเป็นเช่นกับเปลวไฟขาดตกลงไป ฯ แต่สำหรับผู้ถือเอา ในไฟที่มีได้แต่ง กสิณโทษย่อมจะปรากฏ ฯ คือ ท่อนฟืนบ้าง ก้อนถ่านบ้าง ถ้ำบ้าง ควันบ้าง ย่อมปรากฏ ฯ ปฏิภาคนิมิตปรากฏนี้ ดุจท่อนฟืนกัมพลแดงที่วางไว้ในอากาศ และดุจพัดใบตาลสีทอง ดุจเสาทอง ฉะนั้น ฯ พร้อมกับความปรากฏแห่งปฏิภาคนิมิตนั้นแหละ พระโยคาวจรนั้นก็จะบรรลุอุปะการณ และจตุตถกณ ปัญจกณ โดยนัยที่กล่าวแล้วนั้นแล ฯ เตโชกสิณ จบ ฯ

ฝ่ายพระโยคาวจรผู้ใคร่จะเจริญไตรสิกขา ฟังถ้อยคำในไฟ ๑ ในไตรสิกขานั้น สำหรับพระโยคาวจรผู้มีบุญมือมีการได้สร้างไว้ เมื่อถ้อยคำในไฟที่มีได้แต่ง แลดูเปลวไฟที่ตะเกียง ที่เตาที่ ๑ ๒ ๓ หรือที่ไฟใหม่ป่าที่ใดที่หนึ่งก็ตาม นิमित्तก็เกิดขึ้นได้ ดังพระจิตตคฤตตะเถระ ฉะนั้น ๑

ไตรสิกขา ภาเวตฺถาเมนาปี เตชสฺมี นิमितฺตํ คณฺหิตพฺพํ ๑ ตตฺถ กตาทิการสฺส ปุณฺณวโต อกเต นิमितฺตํ คณฺหนตฺสส ทิปฺปิตาย วา อุทฺธเน วา ปตฺตปจฺจนฺนฐานเน วา ทวหาเห วา ยตฺถกจฺจจิเวห อคฺคิชาลํ โอโลเกนตฺสส นิमितฺตํ อุปฺปชฺชติ จิตฺตคฤตฺตะเถรสฺส วีย ๑

เล่ากันว่าเมื่อท่านผู้นั้นเข้าไปสู่โรงอุโบสถในวันธรรมสวนะ แลดูเปลวตะเกียงเท่านั้น นิमित्तก็เกิดขึ้น ๑ ส่วนพระโยคาวจรนอกนี้ ต้องแต่งขึ้น ๑

ตสฺส หายสฺมโต ธรรมสฺสวนทิวเส อุโปสถาคารํ ปวิฏฺฐสฺส ทิปฺปิตํ โอโลเกนตฺสสว นิमितฺตํ อุปฺปชฺชติ ๑ อิตฺเรน ปน กตพฺพํ ๑

นี่เป็นวิธีทำ ในการแตงนั้น ๆ พึงผ่าพื้นไม้แก่นที่แห้งสนิท ผึ่งไว้แล้ว ทำเป็นท่อนๆ ไปสู่โคนไม้หรือมณฑป
ที่เหมาะสม กองเข้าโดยอาการดุษะบมบาตร ก่อไฟขึ้น แล้วทำให้เป็นช่อง ประมาณคืบ ๔ นิ้ว เข้าที่เสื่อ-
ลำแพนหรือแผ่นหนังหรือผืนผ้าก็ได้ ฯ

ตตริทํ กรณวิธานํ ฯ สนิหุธานิ สารทารุณี ฆาเลตฺวา สุกฺขาเปตฺวา สมฺภิกํ สมฺภิกํ กตฺวา
ปฏฺฐิรูปํ รุกฺขมุลํ วา มณฑปํ วา คนฺตฺวา ปตฺตปจนาการเณ วาสี กตฺวา อาสิมฺเปตฺวา
กฏฺฐสารเก วา จมฺเม วา ปณฺณ วา วิหตฺติจตฺตฺรํคฺคฺลปฺมาณํ นิหํทํ กาทพฺพํ ฯ

ตั้งเสื่อลำแพนหรือแผ่นหนังหรือผืนผ้าั้นไว้ข้างหน้า หนึ่งโดยนัยที่กล่าวแล้วนั้นแล อย่าใส่ใจถึงหญ้าและไม้
ข้างใต้ หรือคว้นและเปลวข้างบน ถือเอานิมิตที่เปลวที่ตรงกลาง ฯ ไม่ต้องพิจารณาสี โดยว่ามันเป็นสี
เขียว หรือว่าสีเหลืองเป็นต้น ฯ ไม่ต้องใส่ใจลักษณะ โดยว่ามันร้อน ฯ

ตํ ปฺรโต ฐฺเปตฺวา วุตฺตนเยเนว นิสีทิตฺวา เหมฐฺฐา ติณกฏฺฐํ วา อุปฺริ ฐฺมลิขํ วา
อมฺนลิกิริตฺวา เวมฺชฺเชมฺ ฆนฺชาลาญํ นิมิตฺตํ คณฺหิตพฺพํ ฯ นีลนฺติ วา ปิตฺนฺติ วาติ
อาทิวาเลน วณฺโณ น ปจฺจเวกฺขิตพฺโพ ฯ อุณฺหตฺตฺวเสน ลกฺขณํ น มนฺลิกาตพฺพํ ฯ

พึงทำให้มันเป็นสิ่งเสมอกันกับที่อาศัย ตั้งจิตไว้ในบัญญัติธรรม ตามที่เป็นคำใช้กันมาก ภาวนา เตโช เตโช โดยที่เป็นนามเด่นในบรรดานามของไฟทั้งหลาย เช่น ปาวโก กณฺหวตฺตนิ ชาตเวโท หุตาสโน ฯ

นิสฺสยสวณฺณเมว กตฺวา อุตฺตทวเสน ปณฺณตฺติธมฺเม จิตฺตํ ฐเปตฺวา ปาวโก กณฺหวตฺตนิ ชาตเวโท หุตาสโนติอาทิสฺส อคฺคินาเมสฺส ปากฺขนามวเสนว เตโช เตโชติ ภาวตพฺพํ ฯ

เมื่อเธอภาวนาไปอย่างนั้น นิमितทั้ง ๒ ย่อมจะเกิดขึ้นตามนัยที่กล่าวแล้วนั้นโดยลำดับ ฯ อุดคคฺคหิมนิตฺตํ ในเตโชกลินั้น ปรากฏเป็นเช่นกับเปลวไฟขาดตกลงไป ฯ

ตสฺสเสวํ ภาวยโต วุตฺตตณฺเอยเนว อนุกฺกเมณ นิमितฺตทวํ อุปฺปชฺชติ ฯ ตตฺถ อุดคคฺคหิมนิตฺตํ ชาลํ จิขฺชิตฺวา จิขฺชิตฺวา ปตฺนสฺสทิสํ หุตฺวา อပ္ภุจฺจติ ฯ

แต่สำหรับผู้ถือเอา ในไฟที่มีได้แต่ง กลิ่นโหระย่อมจะปรากฏ ฯ คือ ท่อนพื้นบ้าง ก้อนถ่านบ้าง ถั่วบ้าง
คว้นบ้าง ย่อมปรากฏ ฯ

อกเต จณฺหตฺตส ปน กลิ่นโหระ ปรณฺยติ ฯ อลาตฺชนฺทํ วา อังคารปิณฺโท วา
ฉาริกา วา ฐโม วา อุปฺปฺฐาติ ฯ

ปฏิกาคณิมิตฺตปรกฺกณํ ดุจท่อนผ้ากัมพลแดงที่วางไว้ในอากาศ และดุจพัดใบตาลสีทอง ดุจเสาทอง
จะนั้น ฯ พร้อมกับความปรากฏแห่งปฏิกาคณิมิตฺตนั้นแหละ พระโยคาวจรนั้นก็บรรลุปัจจารณ และ
จตุตถฌาน ปัญฺจกณฺณ โดยนัยที่กล่าวแล้วนั้นแล ฯ เตโชกลินฺ จป ฯ

ปฏิกาคณิมิตฺตํ นิจุจลํ อากาเส รุปิตฺรตฺตกมฺพลชนฺทํ วิว สฺวณฺณตาลวณฺฑํ วิว
กาณฺจณตฺถมฺโม วิว จ อุปฺปฺฐาติ ฯ โส ตสฺส สห อุปฺปฺฐาเนเนว อุปจารชฺฌานํ
วฺตุตฺตนเยเนว จ จตุกฺกปญฺจกชฺฌานานิ ปาปฺปณตฺตีติ ฯ เตโชกลินฺ ฯ

ประโยค ป.ธ. ๙

แปล ไทยเป็นนคร

สอบ วันที่

๒๕๖

๑ พระโยคาวจรเมื่อนั้นใครจะเจริญวาโยกสิณ ฟังถือเอานิมิตในลม ๆ ก็แลนิมิตในลมนั้น ฟังถือเอาได้ทางเห็นบ้าง ทางถูกต้องบ้าง ๆ เพราะคำนี้ท่านกล่าวไว้ในอรรถกถาทั้งหลายว่า "พระโยคาวจร ผู้จะขึ้นอาวโยกสิณย่อมถือเอานิมิตในลม คือกำหนดเอาอดอ้อยที่ไหวไปมา หรือกำหนดเอาอดไผ่ หรืออดไม้ หรือปลายผมที่ไหวไปมาก็ได้ กำหนดเอาลมอันต้องที่กายก็ได้" ดังนี้ ๆ เพราะเหตุนี้ พระโยคาวจร เห็นต้นอ้อยก็ดี กอไผ่ก็ดี ต้นไม้ก็ดี ที่มีใบหนา ตั้งอยู่เพียงศีรษะ หรือผมของคน ที่มีผมหนายาวประมาณ ๔ องคุลีก็ดี ที่ลมพัดอยู่ ฟังตั้งสติว่า "ลมนี้พัดที่นั่น" ก็หรือว่า ลมเข้าทางช่องหน้าต่างบ้าง ช่องฝาบ้าง มาต้องร่างกายของเธออันใด ฟังตั้งสติในลมอันนั้นภาวนาว่า วาโต วาโต โดยที่เป็นนามเด่นในบรรดานามของลมทั้งหลาย เช่น วาตะ มาลุตะ อนิละ ๆ อุดคคหิมิตินาวาโยกสิณนี้ ปรากฏ ยังเป็นนิมิตไหว เช่นกับกลุ่มไธแห่งข้าวปายาสที่เพิ่งปลงลงจากเตา ๆ ปฏิภาคนิมิตเป็นดวง นิ่งแนว ๆ คำที่เหลือพึงทราบตามนัยที่กล่าวแล้วนั้นเทอญ ๆ วาโยกสิณ จบ ๆ

๑ วาโยกลิณ ภาเวตูกาเมนาปี วายสมี นิมิตต์ คณหิตพพ ๑ ตณจ โข ทิฏฐวเสน วา
มุฏฐวเสน วา ๑ วุตตณเหตุ อฏฐกถาส วาโยกลิณ อุกคณหนโต วายสมี นิมิตต์ คณหาติ
อุจจุคค์ วา เอริต สเมริต อุปลกเขติ เวฬุคค์ วา รุกขคค์ วา เกสคค์ วา เอริต สเมริต
อุปลกเขติ กายสมี วา มุฏฐ อุปลกเขติ ๑ ตสฺมา สมสัฏฐิต ฆนปตต อจจุ วา เวฬุ วา รุกข
วา จตฺรจุคฺคปฺปมาณฆนเกสสฺส ปุริสสฺส สีส วา วาเตน ปหริยมานํ ทิสฺวา อยํ วาโต เอตสมี ฐาเน
ปหริตตี สตี ฐเปตฺวา ยํ วา ปนสฺส วาตปานนฺตริกาย วา ภิตฺติจฺจุทฺเทน วา ปวิสิทฺวา วาโต
กายปฺปเทสํ ปหริติ ตตฺถ สตี ฐเปตฺวา วาตมาลุตอนิลาทีสุ วาตนาเมสุ ปากฺกณามวเสเนว วาโต
วาโตติ ภาเวตพพ ๑ อิธ อุกคณนิมิตต์ อุทฺธนโต โอตาริตมตฺตสฺส ปายาสสฺส อสุมวฏฺฐิสทิสํ จลํ
หุตฺวา อุปฏฐาติ ๑ ปฏิภาคนิมิตต์ สนนินฺนํ โหติ นิจฺจลํ ๑ เสสํ วุตตนเยเนว เวทิตพพนฺติ ๑
วาโยกลิณ ๑

พระโยคาวจรเมื่อนั้นใครจะเจริญวโยกลิน ฟังถือเอานิมิตในลม ๆ ก็แลนิมิตในลมนั้น ฟังถือเอา
ได้ทางเห็นบ้าง ทางถูกต้องบ้าง ๆ

วโยกลิน ภาเวตูกาเมนาปี วายสุมิ นิมิตตํ คณฺหิตพฺพํ ๆ ตถจ โข
ทิวฺจฺจวเสน วา พุจฺจวเสน วา ๆ

เพราะคำนี้ท่านกล่าวไว้ในอรรถกถาทั้งหลายว่า "พระโยคาวจรผู้จะขึ้นเอาวโยกลินย่อมถือเอานิมิตในลม
คือกำหนดเอายอดอ้อยที่ไหวไปมา หรือกำหนดเอายอดไผ่ หรือยอดไม้ หรือปลายผมที่ไหวไปมาก็ได้
กำหนดเอาลมอันต้องที่กายก็ได้" ดังนี้ ๆ

วุตตถเหตุ อญฺญกถาสฺ วโยกลินํ อุกฺคณฺหนโต วายสุมิ นิมิตตํ คณฺหาติ อุกฺคณฺคํ วา
เอริตํ สเมริตํ อุปฺลภฺเขติ เวฬุคฺคํ วา รุกฺขคฺคํ วา เกสคฺคํ วา เอริตํ สเมริตํ อุปฺลภฺเขติ
กายสุมิ วา พุจฺจว อุปฺลภฺเขติติ ฯ

เพราะเหตุนี้ พระโยคาวจร เห็นต้นอ้อยก็ดี กอไผ่ก็ดี ต้นไม้ก็ดี **ที่มีใบหนา ตั้งอยู่เพียงศีรษะ** หรือ **ผมของคนที่มีผมหนายาวประมาณ ๔ องคุลียกดี** ที่ลมพัดอยู่ พึงตั้งสติว่า "ลมนี้พัดที่นั่น"

ตลุม **สมศีลฐิติ** **ฉนปตต์** อุกุญฺ วา เวฬุ วา รุกขํ วา **จตุรคุลุปมาณฉนเกสสุ**
ปฐิสสุ **สีล** วา วาเตน **ปหริยมาน** ทิสฺวา อัย **วาโต** เอตสฺมี จ्ञาเน ปหริตฺติ สตี
ฐเปตฺวา

ก็หรือว่า **ลม** เข้าทางช่องหน้าต่างบ้าง ช่องฝาบ้าง มาต้องร่างกายของเธอ **อันใด** พึงตั้งสติ **ในลมอันนั้น**
ภาวนาว่า วาโต วาโต โดยที่เป็นนามเด่นในบรรดานามของลมทั้งหลาย เช่น วาตะ มาลุตตะ อนิละ ฯ

ย วา ปนฺนํ **วาทปานนุตริกาย** วา ภิตฺติจฺจุทฺเทเน วา ปวิสิตฺวา **วาโต** กายปฺปทฺสํ
ปหริตฺติ **ตตฺถ** สตี จ्ञเปตฺวา **วาทมาลุตอนิลาทิสฺ** **วาทนาเมสุ** ปากฺขนามวเสเนว วาโต
วาโตติ ภาเวตฺพุทฺ ฯ

อุคคหนิมิตในวาโยกสิณนี้ปรากฏ ยังเป็นนิมิตไหว เช่นกับกลุ่มไอแห่งข้าวปายาสที่เพิ่งปลงลงจากเตา ฯ
ปฏิกาคนิมิตเป็นดวงนิ่งแน่ว ฯ คำที่เหลือพึงทราบตามนัยที่กล่าวแล้วนั้นเทอญ ฯ วาโยกสิณ จบ ฯ

อิธ อุคคหนิมิตต์ อุทฺธนโต โอตาริตมตฺตสฺส ปายาสสฺส อสฺสมวณฺณิสฺสึ จลํ หุตฺวา
อุปฺปฐฺชาติ ฯ ปฏิกาคนิมิตต์ สมนฺนิสินฺนํ โหติ นิจฺจลํ ฯ เสลฺลํ วุตฺตนเยเนว เวทิตพฺพนฺติ ฯ
วาโยกสิณํ ฯ

ประโยค ป.ธ. ๙

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่

๒๕๖

๑ ส่วน ในอาโลกกลิน พึงทราบดังนี้ โดยคำว่า "พระโยคาวจรผู้จะขึ้นเอาอาโลกกลิน ย่อมถือเอานิมิต ในแสงที่ช่องฝาบัง ที่ช่องดาลบัง ที่ช่องหน้าต่างบัง" ดังนี้ สำหรับผู้มีบุญมีอธิการ ได้สร้างไว้ก่อนเพียงแต่ได้เห็นแสงอาทิตย์หรือแสงจันทร์เข้ามาทางช่อง มีช่องฝาเป็นต้น ช่องใดช่องหนึ่ง แล้ว ทำให้เกิดเป็นดวงขึ้นที่ฝาหรือที่พื้นก็ดี ลอดหว่างกึ่งต้นไม้ที่มีใบทึบหรือหว่างมณฑปที่มีกิ่งทึบ ทำให้เกิดเป็นดวงขึ้นที่พื้นดินนั้นก็ดี เท่านั้นนิมิตก็เกิดขึ้นได้ ฯ แม้พระโยคาวจรนอกนี้ ก็พึงเพ่งดู ดวงแสง มีประการดังกล่าวแล้วนั้นแหละ ภาวนาไปว่า โอภาโส โอภาโส หรือว่า อาโลโก อาโลโก ก็ได้ ฯ เมื่อไม่อาจ อย่างนั้นได้ พึงตามประทีปเข้าไปในหม้อ ปิดปากหม้อเสีย ทำช่องเข้าที่หม้อแล้วตั้งหันหน้าเข้าฝา ฯ แสงประทีปออกทางช่องนั้น ทำให้เป็น ดวงขึ้นที่ฝา ฯ พึงเพ่งดูดวงแสงนั้น ภาวนาไปว่า อาโลโก อาโลโก ฯ ดวงแสงนี้อยู่ได้นานกว่าดวงแสงนอกนั้น ฯ อุคคหนิมิตในอาโลกกลินนี้ก็เป็นเช่นเดียวกับดวงที่ติดอยู่ที่ฝา หรือที่พื้นนั่นเอง ฯ ปฏิภาคนิมิตเป็นดวงหนาและใสคล้ายกับก้อนแสง ฯ คำที่เหลือกก็เช่นเดียวกัน นั้นแล ฯ อาโลกกลิน จบ ฯ

แม้ในปริจจณากาสกลิน โดยคำว่า "พระโยคาวจรผู้จะขึ้นเอาอากาศกลิน ย่อมถือเอานิมิต ในอากาศ ที่ช่องฝาบัง ที่ช่องดาลบัง ที่ช่องหน้าต่างบัง" ดังนี้ สำหรับผู้มีบุญมีอธิการ ได้สร้างไว้ก่อน เพียงแต่ได้เห็นอากาศที่ช่องต่างๆ มีช่องฝาเป็นต้น นิมิตก็เกิดขึ้นได้ ฯ พระโยคาวจรนอกนี้ พึงทำช่อง ขนาดคืบ ๔ นิ้ว เข้าที่โรงที่มุงมิดชิดหรือที่หนังและเลื่อลำแพนเป็นต้น อย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว (เพ่งดู) ช่องอันต่างโดยเป็นช่องฝาเป็นต้นนั้นแล ภาวนาไปว่า อากาโส อากาโส ฯ อุคคหนิมิตในอากาศกลินนี้ ก็เป็นเหมือนกับช่อง พร้อมทั้งสิ่งทีเนื่องด้วยช่องมีขอบฝาเป็นต้นนั้นเอง แม้พระโยคาวจรจะขยาย ก็หาขยายไม่ ฯ ปฏิภาคนิมิตปรากฏเป็นดวงอากาศแท้ และพระโยคาวจรจะขยาย ก็ขยายได้ ฯ คำที่เหลือก พึงทราบโดยนัยอันกล่าวไว้ในปฐวีกลินนั้นแล ฯ ปริจจณากาสกลิน จบ ฯ

๑ อาโลกสิณ ปณ อาโลกสิณ อุกคณฺหนโต อาโลกสฺมี นิมิตฺตํ คณฺหาติ ภิตฺติจฺฉิทฺเต
วา ตาลจฺฉิทฺเต วา วาตปานนฺตริกาย วาติ วจนฺโต กตาทิการสฺส ตาว ปุณฺณวโต ยํ ภิตฺติจฺฉิทฺทาที่นํ
อณฺณตฺเรน สุริยาโลโก วา จนฺทาโลโก วา ปริสฺติวา ภิตฺติยํ วา ภูมียํ วา มณฺทลํ สมนฺนฺจฺฉาเปติ
ชนปณฺณรูกฺขสาขนฺตฺเรน วา ชนสาขามณฺทปนฺตฺเรน วา นิภฺษมิตฺวา ภูมียเมว มณฺทลํ สมนฺนฺจฺฉาเปติ
ตํ ทิสฺวา นิมิตฺตํ อุปฺปชฺชติ ฯ อิตฺเรนปิ ตทฺหา วุตฺตปฺปการํ โสภาสมณฺทลํ โสภาโส โสภาสฺสตี
วา อาโลโก อาโลโกติ วา ภาเวตพฺพํ ฯ ตถา อสฺสโกณฺเตน ชณฺเฏ ที่ป ชาลेतฺวา ชมฺมชํ ปิพฺพิตฺวา
ชณฺเฏ จิพฺพํ กตฺวา ภิตฺติมฺชํ ฐาเปตพฺพํ ฯ เตน จิพฺพเตน ที่ปาโลโก นิภฺษมิตฺวา ภิตฺติยํ มณฺทลํ กโรติ ฯ
ตํ อาโลโก อาโลโกติ ภาเวตพฺพํ ฯ อิํ อิตฺเรหิ จิรภูตฺติกํ โหติ ฯ อิธ อุกคณฺหนิมิตฺตํ ภิตฺติยํ วา
ภูมียํ วา อุกฺกฺขิตมณฺทลสฺสทิสฺเมว โหติ ฯ ปฏฺวิภาคนิมิตฺตํ ชนวิปฺปสนฺนํ อาโลกปฺปชฺชสฺสทิสํ ฯ เสสํ
ตาทิสฺเมวาติ ฯ อาโลกสิณํ ฯ

ปริจฺฉินฺนาภาสกลิณฺปิ อาภาสกลิณํ อุกคณฺหนโต อาภาสสฺมี นิมิตฺตํ คณฺหาติ ภิตฺติจฺฉิทฺเต
วา ตาลจฺฉิทฺเต วา วาตปานนฺตริกาย วาติ วจนฺโต กตาทิการสฺส ตาว ปุณฺณวโต ภิตฺติจฺฉิทฺทาที่สุ
อณฺณตฺรํ ทิสฺวา นิมิตฺตํ อุปฺปชฺชติ ฯ อิตฺเรน สุจฺจนฺนมณฺทปาเป วา จมฺมกฏฺฐารากาที่นํ วา
อณฺณตฺรสฺมี วิทฺตติจฺจ
ภาเวตพฺพํ ฯ อิธ อุกคณฺหนิมิตฺตํ สทฺธิ ภิตฺติปริยฺยนฺดาที่หิ จิพฺพสทิสฺเมว โหติ วทฺธมฺยมานมฺปิ น
วทฺธมฺยติ ฯ ปฏฺวิภาคนิมิตฺตํ อาภาสมณฺทลเมว หุตฺวา อุปฺปจฺฉาติ วทฺธมฺยมานํ จ วทฺธมฺยติ ฯ เสสํ
ปฐฺวีกลิณํ วุตฺตนเยเนว เวทิตพฺพนฺติ ฯ ปริจฺฉินฺนาภาสกลิณํ ฯ

ส่วน ในอาโลกสถิต พึงทราบดังนี้ **โดยคำ**ว่า "พระโยคาวจรผู้จะขึ้นเอาอาโลกสถิต ย่อมถือเอา
นิमित ในแสง**ที่ช่องฝา**บ้าง **ที่ช่องดาล**บ้าง **ที่ช่องหน้าต่าง**บ้าง" ดังนี้

อาโลกสถิต ปน อาโลกสถิต อุกคณหนโต อาโลกสถิต นิमितตํ คณหาติ
ภิตติจจุหุเท วา **ตาลจจุหุเท** วา **วาทปานนุตริกาย** วาติ **วจนโต**

สำหรับผู้มีบุญมีอริการได้สร้างไว้ก่อนเพียงแต่ได้เห็น**แสงอาทิตย์**หรือ**แสงจันทร์**เข้ามาทางช่อง มีช่องฝา
เป็นต้น ช่องใดช่องหนึ่งแล้ว ทำให้เกิด**เป็นดวง**ขึ้นที่ฝาหรือที่พื้นก็ดี **ลอด**หว่างกิ่งต้นไม้ที่มีใบทึบหรือ
หว่างมณฑปที่มีกิ่งทึบ ทำให้เกิด**เป็นดวง**ขึ้นที่พื้นดินนั้นก็ดี เท่านั้น**นิमित**ก็เกิดขึ้นได้ ฯ

กตาธิการสุส ตาว ปุณญวโต **ยํ** ภิตติจจุหุทาทีนํ อญญตเรน **สุริยาโลโก** วา **จันทาโลโก**
วา **ปวิสิตฺวา** ภิตฺติยํ วา ภูมียํ วา **มณฑลํ** สมุจฺจฺฐาเปติ **ฆนปณฺณรูกฺขสาขนฺตเรน** วา
ฆนสาขามณฑปนฺตเรน วา **นิกฺขมิตฺวา** ภูมียเมว **มณฑลํ** สมุจฺจฺฐาเปติ **ตํ** ทิสฺวา **นิमितตํ**
อุปฺปชฺชติ ฯ

แม้พระโยคารจนอกนี้ ก็พึงเพ่งดู **ดวงแสง** มีประการดังกล่าวแล้วนั้นแหละ ภาวนาไปว่า โอภาโส โอภาโส
หรือว่า อาโลโก อาโลโก ก็ได้ ฯ

อิตรนาปี ตเทว วุตตูปการ **โอบาสมณฑล** โอภาโส โอภาโสติ วา อาโลโก อาโลโกติ
วา ภาเวตพุพฺพ ฯ

เมื่อไม่อาจอย่างนั้นได้ พึงตามประทีปเข้าไปในหม้อ ปิดปากหม้อเสีย ทำช่องเข้าที่หม้อแล้วตั้งหันหน้า
เข้าฝา ฯ **แสงประทีป** ออกทางช่องนั้น ทำให้เป็น ดวงขึ้นที่ฝา ฯ พึงเพ่งดูดวงแสงนั้น ภาวนาไปว่า อาโลโก
อาโลโก ฯ

ตถา อสโกณเทน สมฺม ทิปฺป ชาเลตฺวา สมฺมมฺขํ ปิพฺพิตฺวา สมฺม จินฺทํ กตฺวา ภิตฺติมฺขํ
ฐเปตพุพฺพ ฯ เตน จินฺทเน **ทึปาโลโก** นิขมิตฺวา ภิตฺติยํ มณฑลํ กโรติ ฯ ตํ อาโลโก
อาโลโกติ ภาเวตพุพฺพ ฯ

ดวงแสงนี้อยู่ได้นานกว่าดวงแสงนอกนั้น ๆ **อุคคหนิมิต**ในอาโลกกสิณนี้ก็เป็นเช่นเดียวกับดวงที่ติดอยู่ที่ฝาหรือที่พื้นนั่นเอง ๆ **ปฏิกาคนิมิตเป็นดวงหนาและใสคล้ายกับก้อนแสง** ๆ คำที่เหลือก็เช่นเดียวกันนั้นแล ๆ อาโลกกสิณ จบ ๆ

อิทํ อิตเรหิ จิรวุจฺจติกํ โหติ ฯ อิธ **อุคคหนิมิตตํ** ภิตฺติยํ วา ภูมียํ วา **อุจฺจุจฺจิตฺตมณฺฑล-**
สทิสฺสเมว โหติ ฯ **ปฏิกาคนิมิตตํ** **ขณฺวิปฺสณฺณํ** **อาโลกปฺมุขสทิสํ** ฯ เสสํ **ตาทิสฺสเมวาทิ** ฯ
อาโลกกสิณํ ฯ

แม้ในปริจินนาภาสกสิณ **โดยคำว่า** "พระโยคาวจรผู้จะขึ้นเอาอากาศกสิณ ย่อมถือเอานิมิต
ในอากาศ ที่ช่องฝาบัง ที่ช่องดาลบัง ที่ช่องหน้าต่างบัง" ดังนี้ สำหรับผู้มีบุญมลอริการได้สร้างไว้ก่อน
เพียงแต่ได้เห็นอากาศที่ช่องต่างๆ มีช่องฝาเป็นต้น **นิมิต**ก็เกิดขึ้นได้ ฯ

ปริจินฺนาภาสกสิณเณปิ อากาสกสิณํ อุคฺคณฺหนโต อากาสสฺมี นิมิตฺตํ จณฺหาติ
ภิตฺติจฺจิทฺเท วา ตาลจฺจิทฺเท วา วาตปานนฺตริกาย วาติ **วจนโต** กตาริการสฺส ตาว
ปฺมุญฺวโต ภิตฺติจฺจิทฺทาทีสุ อณฺญตรํ ทิสฺวาว **นิมิตฺตํ** อุปฺปชฺชติ ฯ

พระโยคาวจรนอกนี้ พึงทำช่องขนาดคืบ ๔ นิ้ว เข้าที่โรงที่มุงมิดชิดหรือที่หนังและเสื่อลำแพนเป็นต้น อย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว (เพ่งดู) ช่องอันต่างโดยเป็นช่องฝาเป็นต้นนั้นแล ภาวนาไปว่า อากาโส อากาโส ฯ

อิติเรณ **สุจนนมนุสเป** วา จมฺมกฺกุสฺสการาทินํ วา อณฺเฏตรสฺมี วิหิตฺติจตุรฺคุลปฺปมาณํ
จิหฺพํ กตฺวา ตเถว ภาตฺติจจิหฺพาทิเณทํ จิหฺพํ อากาโส อากาโสติ ภาเวตพฺพํ ฯ

อุคฺคหนิมิตฺ ในอากาศกลืนนี้ ก็เป็นเหมือนกับช่อง **พร้อมทั้งสิ่งทีเนื่องด้วยช่องมีขอบฝาเป็นต้นนั้นเอง**
แม้พระโยคาวจรจะขยาย ก็หาขยายไม่ ฯ **ปฏิกาคณิมิต** ปรากฏเป็นดวงอากาศแท้ และพระโยคาวจร
จะขยาย ก็ขยายได้ ฯ คำที่เหลือพึงทราบโดยนัยอันกล่าวแล้วในปฐวีกลีณนั้นแล ฯ ปริจจินนาอากาศกลืน
จบ ฯ

อิธ **อุคฺคหนิมิตฺตํ สทฺธี** ภาตฺติปริยฺยนาตาทีหิ จิหฺพสทิสเมว โหติ วฑฺฒิยमानมฺปิ น วฑฺฒติ ฯ
ปฏิกาคณิมิตฺตํ อากาสมณฑลเมว หุตฺวา อุปฺภฺฐาติ วฑฺฒิยमानํ จ วฑฺฒติ ฯ เสสํ
ปฐฺวีกลีเณ วุตฺตนเยเนว เวทิตพฺพนฺติ ฯ ปริจจินนาอากาศกลืน ฯ

